

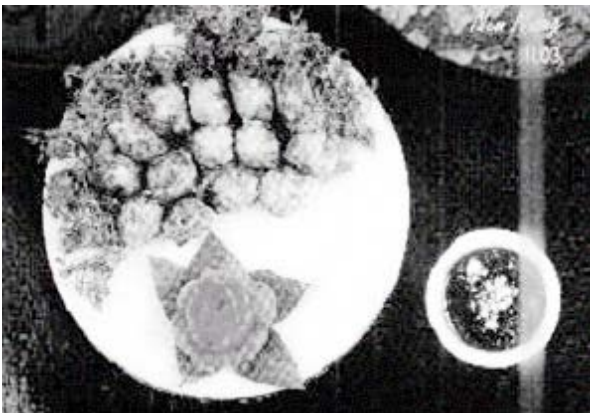
GIA-VỊ VỚI TÌNH BẠN

Lắm lúc ngồi rỗi (tôi đã về hưu mà lị!) nghĩ sằng, tôi thấy đời có những trường-hợp kết nối sự vật ban đầu thấy vô-duyên, nhưng lần hồi nghĩ lại thấy cũng hay hay. Sẵn bạn hiền KTG mời viết bài cho LTCC, tôi bí đề-tài nên mượn đại những chuyện sằng này viết gởi cho bạn nhờ bạn xét xem có nên "trình làng" không. Cũng xin nói trước là tôi viết lang-bang để cho tư-tưởng bắt chợt lòi đi hết chuyện này sang chuyện khác, có lúc chẳng đâu vào đâu cả. Xin các AH vui lòng xá cho. Tôi rất cảm ơn.

Nguyễn Hương Hữu

Tôi vốn thích ăn uống có nhiều gia-vị như hành, ngò, tiêu, ớt v.v.. cho món ăn thêm đậm-đà. Xin nói ngay, chẳng phải là món ăn bà xã tôi nấu thiếu đậm-đà đâu, mà trái lại rất vừa khẩu-vị của tôi (không dám ca-tụng tài nấu nướng của bà xã, e rằng người đọc phê cho mấy chữ "khen mèò nhà dài đuôi"), thích thì hay ăn thôi.

Tôi vẫn còn nhớ mãi một kỷ-niệm cũ (ít ra cũng hơn 10 năm rồi) khi tôi lần đầu sang Texas, được Ái-Văn và Vũ Quốc Thông đón đưa vào Kim-Son đãi cho ăn một bữa thịnh-soạn toàn những món quê-hương. Cái bàn ăn thật rộng đối với bốn người (AV, VQT, vợ chồng tôi). Tôi thì suốt buổi mang nhiều cảm-xúc với sự tận-tình của hai bạn, nên có vô tình trong sự ăn uống, đến đâu tôi chắm nem nướng bằng nước mắm, thay vì nhờ bạn trao cho chén tương ở đằng xa. Ái Văn dịu-dàng đổi đĩa cho tôi và trao cho chén tương, nói: "Nem nướng thì phải ăn với thứ này chứ!".

Món nem nướng chắm tương

Trở lại chuyện ăn uống với gia-vị.

Cũng do sở-thích ăn ớt mà tôi luôn được bạn bè nhớ tới. Mỗi lần họp mặt ăn uống hay nhậu nhẹt với nhau là tôi vẫn thường nghe câu của bạn bè gọi vợ: "Anh Hữu ăn ớt, em lấy ớt ra cho anh đi!" Chuyện con con đó của người bạn có làm tôi âm lòng, như mới cắn một miếng ớt nồng và cay, ngon!

Một hôm đang ăn với bà xã, tôi lấy kéo cắt trái ớt dài ra làm đôi, một nửa để sang bên... Bà xã tôi thấy liền bảo: "Trái ớt có là bao nhiêu mà anh mất công như vậy?" Tôi chỉ cười không biết nói gì, vì thấy bà xã nói đúng, vì tôi lằm-cầm.

Lý-do là tôi vẫn nhớ và quý trọng hai cây ớt mà kỷ-niệm từ năm 1976 đã ăn sâu vào tâm-tư tôi. Xin kể lại đây lai-lịch chuyện hai cây ớt trong trại cải-tạo Trảng Lớn.

Trích ghi một đoạn trong "Hồi-ký 757 ngày tù Cải-tạo Cộng-sản" của tôi viết năm 1997 hầu quý AH:

.....

Thời-gian đầu chúng tôi được ăn cơm trắng, mỗi bữa một chén đầy. Thức ăn là cá nhám (cá mập con) chở đến bằng xe tải của nhà thầu (?), mỗi chúa-nhứt một lần. Phần cá kho muối hột chia đều nhau phải giữ ăn dần trong tuần. Nhưng dè sên cách mấy cũng chỉ được tới-đa là 3 ngày. Mấy ngày kia thì có.. muối. Chỉ qua tháng sau thì phần cơm còn lại phân nửa. Sau thì ăn đến gạo lúc mốc mà ngày trước người ta chỉ cho.. heo ăn thôi. Có lúc được phát gạo và khoai, cứ cân tính theo số kílô, không phân-biệt

gạo hay khoai. Những lần tôi đến phiên đi lãnh gạo với anh em, tôi lên BCH tiểu-đoàn thấy bộ-đội nuôi heo cho ăn mỗi lần cả thau ..com trắng toát. Mấy con heo này sướng quá đi mất. Có lần có anh bạn làm công-tác gì đó ở BCH, gặp người bộ-đội tốt bụng, cho ăn nửa thau nhỏ com trắng. Anh phải ăn thật nhanh vì sợ quản-giáo bắt gặp. Anh về kể lại cho anh em nghe bằng một giọng sướng khoái vô cùng. Quanh anh bao nhiêu cặp mắt mở to, miệng ngậm chặt lại vì sợ người đối-diện thấy mình đang nuốt nước miếng.

Thiếu com chúng tôi thay bằng rau muống. Mỗi bữa ăn chúng tôi luộc một gà-mèn rau muống, ăn cho đầy bụng. Ăn riết rồi đi cầu thấy phân toàn màu xanh! Chính nhờ rau muống mà tôi đỡ được bệnh.. tiêu ra máu vì trĩ. Anh T. lúc mới vào mang theo bệnh đau bao-tử, có lúc anh nằm co rúm ôm bụng toát mồ-hôi vì bệnh hành. B. và tôi chỉ biết an-ủi chớ làm gì được để giúp cho anh đây! Đùng là phải "khắc-phục" thôi. Nhờ chỉ ăn toàn rau muống mà anh hết bị bao-tử hành. Chúng tôi có lần khôi-hài rằng: Quà Cách-mạng giỏi thật, chữa bá bệnh bằng rau muống và bằng "khắc-phục".

Trồng trọt xong thì đến kỳ thu-hoạch. Mỗi đội phải cân và nạp cho tiểu-đoàn một số lượng ấn-định, để trả tiền mua hạt giống. (Lúc phát-động "tăng-gia sản-xuất cải-thiện đời sống" quản-giáo nói là sẽ trích một phần trong tiền ăn của các anh để mua hạt giống!).

Sang đợt thu-hoạch thứ 2 thì CS đưa ra một cách tính kế-toán quả là xuất-chúng: chúng tôi mỗi người nộp 10kg rau, thì tiểu-đoàn trừ đi trong phần lương-thực của mỗi nhân-số 10kg gạo! Chi-tiêu nộp 10kg là phải đủ 10kg. Ai thiếu bị phê-bình và phải làm tờ tự-kiểm, tự phê là mình chưa ý-thức đúng vai trò "lao-động cải-tạo con người", điều này có nghĩa là chưa học tập tốt. (CS dùng từ-ngữ tốt bất cứ tại đâu, bất cứ chỗ nào. Họ còn nói như thế này: làm tốt nhiệm-vụ.) Mà chưa học tập tốt thì đừng mong có ngày về. Thành ra chúng tôi cứ ề ề ra tăng-gia sản-xuất để "được" trừ bớt khâu-phần!

Dù sao thì chúng tôi cũng cố-gắng trồng "tốt" rau muống, vừa nhiều hơn chi-tiêu nộp, để còn có cái chi nhét vào bao-tử thay com. Nhưng không dám trồng thật nhiều vì sẽ bị gia-tăng

chi-tiêu nộp, tức là sẽ thất thêm bụng lại. Sự "sáng-tạo tài-tình của đảng CSVN" là vậy đó.

Song song với việc trồng rau muống, anh Th. "ho lao" xới thêm một mảnh đất nhỏ và trồng.. ớt. Không hiểu ảnh tìm đâu ra hột ớt để trồng. Hai cây ớt chim của anh Th. rất tốt nhờ buổi trưa khi mọi người nghỉ, ảnh lên lên sân tiểu-đoàn xin mấy bùm phân heo đem về trộn vô đất, bón 2 cây ớt. Mặc dù ít có người trò chuyện với ảnh, có lẽ sợ bị lây bệnh ho lao chẳng, ảnh không bao giờ từ-chối cho người nào xin vài trái ớt. Khoảng tháng 03-76 ảnh bị "biên-chê" (đổi đi) trong đợt đầu, ảnh kêu tôi nhường cho 2 cây ớt, vì có mấy lần tôi gạ chuyện với ảnh, tôi không tỏ ra sợ-sệt căn bệnh mọi người gán cho ảnh, nên ảnh có cảm-tình đặc-biệt với tôi. Tôi làm chủ mới 2 cây ớt, ăn ớt xanh với rau muống luộc tuyệt cú mèo! Tôi trả ơn H. bằng cách cho H. hay tôi có 2 cây ớt thật sai trái. H. khoái quá, từ đội của H. cách đội tôi mấy dãy nhà luôn, chạy ù sang miệng hỏi xin, tay bê lia-lĩa bỏ đầy 2 túi áo coach nhà binh Mỹ (tụi CS gọi túi đó là túi bắt gà). Thấy bạn sung-sướng vì một chuyện nhỏ như vậy, tôi liên tưởng tới câu: "Hạnh-phúc ở đâu xa, nó ngay trước mặt mình, tại mình không chịu thấy mà thôi".

Ngoài H. tôi cũng không chối-từ bất cứ ai dù lạ hay quen, xin ớt. Tìm niềm vui đơn-giản trong những nỗi nhục-nhẫn, giữa những người đồng cảnh ngộ.

.....

Ngoài ớt ra còn phải kể đến tiêu sọ. Đây là một gia-vị tôi cho là rất độc-đáo. Nó làm cho ta... nhẩy mũi lia-chia khi hít phải nó, nhưng nó cũng làm cho ta ấm bụng khi ngoài trời cái lạnh se da bắt đầu đến thăm ta!

Các bạn miền Nam đa số biết ăn món "đâm bóc". Đây là món ăn (nhậu hay chơi) rẻ tiền nhưng phản-ảnh được cái tôi hay gọi là "văn-hoá ăn uống" của người Việt chúng ta. Tôi vẫn thường hay tự-hào về nền văn-hoá này. So-sánh với người Tây phương, tôi vẫn hay tỏ lòng tội-nghiệp họ vì chưa biết được cái văn-hoá ly-kỳ này.

Nội chuyện các thức chấm thôi. Hãy nhìn bàn ăn của người Tây phương. Họ có gì khác hơn là một lọ muối và một lọ tiêu? Hiếm khi lắm mới thấy có thêm lọ sennep (moutard) hay một lọ dầu dấm. Ăn thức gì họ cũng rắc muối hay tiêu, không có gì khác hơn. Quả là nghèo nàn về gia-vị!

Tại đây xin mở một dấu ngoặc: may mà họ còn có tiêu để ăn! Nếu không có những nhà thám-hiêm sang Phương Đông ngày xưa và mang hồ tiêu về thì chắc họ chỉ biết ăn có muối! Và nghĩ xa hơn một tí nữa thì nếu không vì tìm mua tiêu (và tơ lụa) thì Columbus đã không tìm ra châu Mỹ. Các bạn đang dung-thân bên châu Mỹ hãy nhớ ơn của ... tiêu! Giá mà Columbus đi thẳng tới Ấn-độ (không "gặp" Mỹ châu) thì không biết bây giờ các bạn bên ấy biết lánh nạn nơi nào, chẳng lẽ lại là xứ "cà-ri"?

Trở lại món "đâm bóc". Món này ai cũng làm được, không đòi-hỏi gì đặc-biệt. Nhưng xem chỉ-dẫn thì cảm ... chảy nước miếng đó nghe!

Vật-liệu: chùm ruột, me sống, ổi non, khế chua, tôm khô, xì-dầu, đường cát, ớt tươi và tiêu xay. Các trái sống đâm sơ cho dập dập trộn đều với nhau. Cho đường cát vào. Thêm xì-dầu và tiêu, ớt (nhiều ít tùy sức ăn cay của mỗi người) thế là chúng ta có ngay một món nhậu rất rẻ tiền, nhưng rất tiêu-biểu cho "triết-lý ăn uống" của người Á-đông chúng ta. Nó gồm nhiều vị khác nhau, như chua thanh (chùm ruột), chua đậm (me sống), chua gắt (khế), chát (hột me sống và ổi non), mặn (tôm khô, xì dầu), ngọt (đường), nồng (tiêu), cay (ớt) tuy ngược nhau nhưng ta cho chúng hoà-đồng với nhau. Và biết thưởng-thức như người Á-đông chúng ta duy chỉ có chúng ta mà thôi. Các bạn hãy thử đi, nếu các bạn chưa từng thử trước đây. Cần nhất là nhớ phải bỏ thật nhiều tiêu và khi ăn món "đâm bóc" này chớ có uống nước lã! Cũng như ăn món xoài tượng chấm nước mắm đường phải có thật nhiều tiêu và ớt vậy. Rượu mạnh hay nước trà đậm và nóng là.. hết xảy!

Viết tới đây tôi chợt nhớ đã có lần chê thẳng với người bạn phương Tây là "các anh không

biết làm cách nào để ăn trái cam, quýt chua mà vẫn thấy ngon ngọt, hãy làm theo người Á-đông chúng tôi: rắc một ít muối bột vào là sẽ thấy khác ngay". Anh bạn đó tròn mắt hỏi tôi: "Bộ muốn hết chua thì không phải bỏ đường vào sao?" – "Đó là cái điều người Tây phương các anh phải học ở người Đông phương chúng tôi, học cái "văn-hoá ăn uống" đã lâu đến 4000-5000 năm rồi!

Và như tôi viết ở trên, khi thấy anh bạn hỏi như vậy tôi rất lấy làm tôi-nghiệp cho "trình-độ" ăn uống của dân-tộc anh ta!

Để kết-thúc bài này, tôi xin ghi-nhận lại ở đây những tình bạn đậm-đà, nồng ấm đã luôn lưu lại trong lòng tôi và giúp tôi trong những giây phút cay chua, hay đắng chát của cuộc đời tôi lúc nào cũng tìm được một cảm-giác hài-hòa êm-dịu, an-ủi với những ngọt bùi của cuộc sống.

Xin cảm ơn tất cả tình bạn tôi có được từ bấy lâu nay. Và cũng xin lỗi tất cả những AH đã bỏ thì-giờ đọc chuyện phiếm này.

Norway, những ngày cận Tết Bính Tuất.

